

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft enkele vragen en opmerkingen over de brief van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 16 december 2019 (Kamerstuk 35 300 VII, nr. 94) over de invulling van de toezeggingen uit het AO Bestuursovereenkomst Friese taal en cultuur (BFTK) van 26 juni 2019 (Kamerstuk 35 000 VII, nr. 106).

De voorzitter van de commissie,
Ziengs

Adjunct-griffier van de commissie,
Hendrickx

Inhoudsopgave

	Inleiding	2
1.	Zichtbaarheid	3
1.1.	Fries in de openbare ruimte	3
1.2.	Gebruik van het Fries bij gemeenten	4
1.3.	Friestalig uniform	4
1.4.	Friestalige dienstverlening in de veiligheidsregio	5
2.	Onderwijs en wetenschap	5
2.1.	Onderwijsinspectie	5
2.2.	Kerdoelen en kwaliteit docenten	6
2.3.	Fryske Akademy	6
3.	Rechtspraak	7
3.1.	Fries in de rechtspraak	7
3.2.	Aanbevelingen Mercator kenniscentrum	8
4.	Media, kinderopvang en zorg	8
4.1.	Media	8
4.2.	Kinderopvang	9
4.3.	Zorg	9
5.	Informeren ontwikkelingen Friese taal en cultuur	10

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de brief ten aanzien van toezeggingen naar aanleiding van het Algemeen Overleg Bestuursovereenkomst Friese taal en cultuur (BFTK). De leden van de VVD hebben daarover nog een aantal vragen en/of opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat de Friese taal, de tweede officiële rijkstaal, behouden blijft en het gebruik wordt gestimuleerd. Niet alleen de provincie Fryslân heeft daarin een rol, ook het Rijk. Kan de Minister aangeven hoe het kabinet die rol van het Rijk ziet? En ook hoe de Minister van BZK de eigen rol ziet? Want uit de brief lijkt naar voren te komen dat de Minister van BZK vooral een doorgeefluik is. Terwijl de leden van de VVD-fractie van mening zijn dat Minister van BZK als verantwoordelijk Minister voor de Friese taal ook een eigen rol heeft, bijvoorbeeld in het enthousiasmeren, stimuleren, activeren en faciliteren.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de invulling van de toezeggingen die zijn gedaan tijdens het algemeen overleg inzake de Bestuursovereenkomst Friese taal en cultuur (BFTK) van 26 juni jl. Over de brief hebben deze leden een aantal vragen.

De leden van de D66-fractie hebben enkele vragen naar aanleiding van het Algemeen Overleg Bestuursovereenkomst Friese taal en cultuur (BFTK) van 26 juni 2019.

Kan de Minister toelichten waarom de verantwoordelijkheid voor de Friese taal zo versnipperd is tussen verschillende Ministeries? Werkt deze versnippering niet nadelig uit voor de bevordering van het gebruik van de Friese taal op scholen, bij instellingen en in het openbare leven in het algemeen?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de kabinetsbrief van 16 december 2019 n.a.v. het AO Friese taal en cultuur. Deze leden hebben nog enkele vragen over de inhoud van deze brief.

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van de brief van de Minister over de toezeggingen naar aanleiding van het Algemeen Overleg Bestuursvereenkomst Friese taal en cultuur. Zij hebben daar nog enkele vragen en opmerkingen over.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief inzake toezeggingen naar aanleiding van het Algemeen Overleg Bestuursvereenkomst Friese taal en cultuur.

1. Zichtbaarheid

1.1. Fries in de openbare ruimte

De leden van de VVD-fractie lezen dat de provincie en het ministerie constructief overleggen over het samen invullen van de afspraak om te werken aan de zichtbaarheid in formele en creatieve zin van het Fries. Constructief overleg is natuurlijk goed, de vraag is wel tot welk resultaat dit uiteindelijk leidt. Kan de Minister aangeven welke resultaten dit tot nu toe heeft opgeleverd? En hoe er wordt gewerkt aan resultaten voor de toekomst en in welke richting?

De leden van de CDA-fractie brengen in herinnering dat de Minister in het algemeen overleg heeft toegezegd dat het Rijk, waar het kan, actief wil bijdragen aan de zichtbaarheid van de Friese taal in de openbare ruimte. In de brief wordt uitsluitend aangegeven dat het ministerie en de provincie met elkaar in overleg zijn over de invulling van die afspraak. Het is plezierig om op basis van het antwoord vast te stellen dat dit overleg constructief verloopt, maar kan de Minister concreet aangeven welke stappen het Rijk heeft genomen, neemt of voornemens is te nemen? Kan de Minister tevens aangeven wat hij verstaat onder de zichtbaarheid van het Fries in formele en, nog interessanter, in creatieve zin? Is de Minister bereid om als eerste stap de zichtbaarheid van het Fries in gebouwen van Rijksdiensten in de provincie Fryslân te vergroten, door belettering en aanwijzingen ook in het Fries aan te brengen?

De leden van de D66-fractie vragen of de Minister bereid is na te denken over het instellen van een overlegorgaan met niet-gouvernementele organisaties die zich bezighouden met de Friese taal.

De leden van de GroenLinks-fractie zouden graag een nadere toelichting ontvangen op wat er tot nu toe concreet is gedaan om het Fries in de openbare ruimte te stimuleren. En ook ontvangen zij graag een nadere planning van de acties die de komende periode, gedurende de nu lopende BFTK 2019–2023, nog in gang worden gezet. Zij ontvangen graag bij deze acties concrete doelstellingen.

De leden van de SP-fractie willen eerst hun waardering uitspreken voor de inzet van de bewoners van Friesland voor hun eigen taal. Zij lezen dat de provincie en het ministerie overleggen over de «zichtbaarheid» van het Fries in formele en creatieve zin. Kan de Minister aangeven hoe daar op dit moment aan wordt gewerkt?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren met instemming dat het Rijk zich samen met de provincie Fryslân inzet om het Fries, en de zichtbaarheid daarvan, in de openbare ruimte te vergroten. Kan de Minister aangeven wat daarbij de concrete inzet is en aan welke uitingen in de openbare ruimte zoal wordt gedacht?

1.2. Gebruik van het Fries bij gemeenten

De leden van de CDA-fractie zijn niet op de hoogte van het bestaan van de gemeente Noardwest-Fryslân. Kan de Minister aangeven wanneer deze fusiegemeente is ontstaan? Bij herindelingsgemeenten is er alertheid noodzakelijk op de handhaving van het niveau van bevordering en bescherming van de Friese taal. In 2018 is daarover het rapport «De rol fan it Frysk by gemeentlike weryndielingen yn Fryslân» verschenen in opdracht van het, mede in opdracht van de Minister, ingestelde Orgaan foar de Fryske Taal DINGtiid. De onderzoekers concludeerden dat herindelingen vaak leiden tot compromissen en in sommige gevallen tot achteruitgang op het gebied van het Friese taalbeleid. Welk beeld heeft de Minister zelf van de ontwikkeling van het Friese taalbeleid na herindeling? Wil de Minister zich ervoor inzetten dat na herindelingen van gemeenten de zichtbaarheid en het functioneel gebruik van het Fries beleid wordt vergroot?

De leden van de D66-fractie vragen of de Minister zich wil inzetten om te stimuleren dat na herindelingen van gemeenten de zichtbaarheid en het functioneel gebruik van het Fries beleid zoveel mogelijk wordt vergroot. Zo ja, hoe gaat de Minister dit aanpakken?

Het kabinet geeft aan, zo merken de leden van de SP-fractie op, dat het gebruik van het Fries tijdens raadgevingen per gemeente flink kan verschillen. Heeft de Minister ook cijfers over de wens van raadsleden om tijdens de raadgevingen Fries te spreken, vragen deze leden. Zij horen graag of en hoe de Minister dit heeft onderzocht en of het minimale gebruik van het Fries in sommige gemeenten mede te danken is aan de mate waarin de gemeente zélf in het Fries communiceert.

1.3. Friestalig uniform

De leden van de CDA-fractie vragen of de Minister zijn antwoord op het verzoek van de (!) Boargeraksjegrup «Sis Tsiis», om de Friese benaming «plysje» op het onder andere het politie-uniform te vermelden, nader kan onderbouwen. Hoe zou het geschreven Fries kunnen leiden tot onnodige escalatie in het contact tussen agent en burger? De Minister geeft tevens aan dat het gesproken Fries door politieambtenaren dit effect niet heeft. Op welke passende oplossingen op dit vlak denkt de Minister in zijn antwoord? De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat elke Fries in nood zich in het Fries moeten kunnen uiten. Kan de Minister bevestigen dat de afspraken die rond het Fries zijn gemaakt met de Meldkamer Noord-Nederland van kracht blijven nu die onder de verantwoordelijkheid van de politie komt te vallen?

De leden van de D66-fractie hebben de indruk dat de Minister van Justitie en Veiligheid geen uitvoering wenst te geven aan de wens om de zichtbaarheid van de Friese taal op het politie-uniform of -auto's te vergroten, omdat daardoor de herkenbaarheid niet langer gewaarborgd kan worden en dat tot escalatie tussen burgers en politieambtenaren kan leiden. Op welke (wetenschappelijke) bevindingen berust deze aanname van de Minister van J&V?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben begrip voor de redenen waarom er geen apart uniform komt voor de politie in Friesland. Wel hebben zij in het verlengde hiervan de vraag of het mogelijk is om online en op het bureau in het Fries aangifte te kunnen doen? Juist voor mensen die Fries als moedertaal hebben kan het prettiger zijn om van een ingrijpende gebeurtenis waar men aangifte van wil doen bij de politie, om

dit in hun primaire taal te kunnen doen. Graag ontvangen deze leden hier een reactie op.

1.4. Friestalige dienstverlening in de veiligheidsregio

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat burgers in noodsituaties ook kunnen worden geholpen in het Fries (als officiële tweede rijkstaal), bijvoorbeeld bij de meldkamer Noord-Nederland. De leden van de VVD-fractie vinden het goed dat er veel aandacht is in de organisaties die werken in de meldkamer en er beleidsafspraken zijn gemaakt. Wat zijn de beleidsafspraken die zijn gemaakt? En hoe werken die in de praktijk en wat zijn de ervaringen?

Het kabinet schrijft dat er beleidsafspraken zijn gemaakt over Friestalige dienstverlening door de meldkamer. Graag vernemen de leden van de fractie van GroenLinks wat deze beleidsafspraken precies inhouden.

De leden van de SP-fractie lezen dat beleidsafspraken zijn gemaakt over de dienstverlening in het Fries op de meldkamer. Deze leden vragen zich af wat deze afspraken precies inhouden.

2. Onderwijs en wetenschap

2.1. Onderwijsinspectie

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van het eind oktober verschenen rapport van de onderwijsinspectie over de kwaliteit van het onderwijs Fries. Hierover wordt binnenkort nog een separaat schriftelijk overleg gevoerd bij de Kamercommissie OCW. De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd naar de reactie van de Minister van BZK op de rapportage vanuit de verantwoordelijkheid voor de Friese taal. Tijdens het algemeen overleg heeft de VVD aangegeven het belangrijk te vinden dat er een versnelling gaat plaats vinden als het gaat om het Friese in het onderwijs. Een belangrijk punt was het aantal ontheffingen dat de provincie Fryslân geeft voor het Fries in het onderwijs. In hoeverre heeft de Minister met de provincie Fryslân daarover gesproken, met als doel om het aantal ontheffingen te verminderen? Daarnaast ging het over de rol van de onderwijsinspectie. Er is nu weliswaar een themarapportage verschenen, die in 2025 en 2031 zal worden herhaald. Maar de vraag was en is wat de rol van de onderwijsinspectie is, buiten deze rapportage (eenmaal per zes jaar). Wat doet de onderwijsinspectie verder bij het toezicht op het onderwijs in de Friese taal? Daar wordt namelijk vooral heen en weer gewezen. Welke oplossingen ziet de Minister om samen met de provincie Fryslân en de onderwijsinspectie vanuit BZK te kijken hoe we dat kunnen verbeteren, zodat er beter toezicht is op de Friese taal in het onderwijs?

In het algemeen overleg, zo merken de leden van de CDA-fractie op, heeft de Minister aangegeven met de provincie Fryslân in gesprek te willen gaan over de wens in het Friese coalitieakkoord om de inspectie van het vak Fries van de nationale Onderwijsinspectie over te nemen? De leden van de CDA-fractie zien in de brief geen terugkoppeling over de uitkomst van dit gesprek. Kan de Minister de Kamer informeren over de actuele stand van zaken? De Onderwijsinspectie beveelt in haar themarapportage aan het beleid van de provincie te heroverwegen om het ambitieniveau rond het schoolvak Fries te verhogen. Kan de Minister aangeven welke voornemens de provincie Fryslân heeft om aan deze oproep gehoor te geven? Welke mogelijkheden ziet hij om samen met zijn collega voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media om aan deze gewenste ontwikkeling bij te dragen? Is de Minister het met de leden van de

CDA-fractie eens dat draagvlak, of een gebrek daaraan bij schoolbesturen, geen reden kan zijn om de wettelijke plicht tot het aanbieden van het schoolval Fries niet of niet naar behoren uit te voeren?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen aandacht voor de uitspraak: «Allereerst vindt de onderwijsinspectie het wenselijk dat besturen, samen met de provincie, zorgen voor een dekkend aanbod Fries, waarbij zij rekening houden met de mate van Friestaligheid van de omgeving en met de beroepsverwachting van de leerlingen.» De leden van de fractie van GroenLinks ontvangen graag een nadere toelichtingen op de huidige stand van zaken van de dekking van het aanbod van het Fries.

De leden van de SP-fractie vinden het belangrijk dat Fries onderwijs op een hoogwaardig niveau mogelijk blijft. Deze leden constateren dat de themarap-portage van de onderwijsinspectie de Minister aanbeveelt om het beleid van de provincie te heroverwegen om zodoende het ambitie-niveau te verhogen. Is er in inmiddels duidelijkheid of dit beleid is heroverwogen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de Inspectie van het Onderwijs zeer kritisch is op de staat van de Friese taal op scholen en weinig terugziet van de ambitie om Fries van hoge kwaliteit te bieden. De leden van de ChristenUnie-fractie zien juist grote kansen en een meerwaarde in tweetalig onderwijs en vragen de Minister hoe dit meer gestimuleerd kan worden. De leden constateren dat de lessen ook door leerlingen niet positief worden ervaren terwijl daar wel behoefte is om het Fries te leren. Ziet de Minister het belang van goed en attractief onderwijs voor het levendig houden van de Friese taal? Tot welke vervolgstappen leidt dit? Bent u in het bijzonder bereid om te kijken hoe bestuurders en directeuren de ambitie voor hoogwaardig Fries onderwijs scherper op het netvlies kunnen krijgen?

2.2. Kerndoelen en kwaliteit docenten

De leden van de VVD-fractie lezen dat er subsidieregelingen zijn die kunnen bijdragen aan het terugdringen van het tekort van bevoegde leraren Fries. De subsidieregeling aanpak lerarentekort en de regeling zijnstroom worden genoemd in de onderhavige brief met toezeggingen. Hoeveel wordt hier gebruik van gemaakt? Hoe worden deze mogelijkheden onder de aandacht gebracht van (besturen van) onderwijsinstellingen? Wat wordt er aan gedaan om leerkrachten te stimuleren?

2.3. Fryske Akademy

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Fryske Akademy gelieerd blijft aan de KNAW, maar niet meer een instituut onder KNAW zal zijn. Wat zijn daarvan de gevolgen? Hoeveel geld stelt het Ministerie van OCW nu beschikbaar aan de Fryske Akademy via het provinciefonds in plaats van via de KNAW? Hoe is dit structureel geborgd? Wat is het toekomstplan voor de Fryske Akademy? Welke verbeteringen gaan er plaats vinden? Kan de Minister de Tweede Kamer inmiddels al wel informeren over de uitkomsten van het voorstel en besluit van provinciale staten van Fryslân? Hoe ziet het Rijk haar rol met betrekking tot de Fryske Akademy?

Wat is, zo vragen de leden van de CDA-fractie, de exacte stand van zaken aangaande de positie van de Fryske Akademy na de door de Minister aangeduide besluitvorming in provinciale staten van Fryslân op 18 december 2019? Kunt u toezeggen dat het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in de begroting voor de Kamer inzichtelijk maakt

welk bedrag voor de Fryske Akademy beschikbaar gesteld wordt via het Provinciefonds?

Het kabinet schrijft, zo lezen de leden van de GroenLinks-fractie, dat het voorstel nu is dat de Fryske Akademy gelieerd blijft aan de KNAW, maar geen instituut onder de KNAW meer zal zijn. Wat betekent dit in de praktijk? Kan nader worden toegelicht in welk opzicht de positie van de Fryske Akademy zou wijzigen als ze geen instituut onder KNAW meer zal zijn? Voorts vernemen de leden van de fractie van GroenLinks graag wat de toezegging om de komende 5 jaar meer te investeren in de Fryske Akademy van gedeputeerde staten van Friesland precies betekent. Hoeveel geld betreft dit? En wat kan daar precies mee worden gerealiseerd? En tot slot op dit punt ontvangen deze leden graag een nadere toelichting op wat de financiering van de Fryske Akademy via het provinciefonds betekent. Blijft het beschikbare bedrag hierdoor gelijk of verandert dit? En is het een doeluitkering of kan de provincie dit in theorie ook aan andere doelen besteden?

3. Rechtspraak

3.1. Fries in de rechtspraak

De leden van de VVD-fractie vinden het teleurstellend dat de vraag over de uitkomsten van het overleg tussen de provincie en de rechtbank Noord-Nederland en het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden simpelweg is doorgelid naar de provincie Fryslân. Hiervoor gaf de VVD ook al aan dat de rol van het Ministerie van BZK beperkt lijkt te blijven tot een doorgeefluik. In het algemeen overleg heeft de VVD ook aangegeven het een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de provincie en het ministerie te vinden om te kijken of er praktische oplossingen gevonden kunnen worden. Waarom pakt het ministerie die rol niet op? Wanneer kan de Tweede Kamer geïnformeerd worden over de uitkomsten van het overleg? Waarom is er niet een gesprek met de Raad voor de Rechtspraak over de ontwikkeling van de specialisatie en concentratie van de rechtspraak en de gevolgen daarvan voor de mogelijkheid van het gebruik van het Fries?

De leden van de CDA-fractie vragen naar de stand van zaken in het overleg tussen de provincie Fryslân en de Rechtbank Noord-Nederland en het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden over het gebruik van de Friese taal. Op welk moment kan de Kamer de uitkomsten van dit overleg verwachten? Deze leden stellen vast dat door de schaalvergroting van de rechtspraak zaken die in Fryslân spelen vaker buiten Fryslân worden behandeld of door rechters die elders hun standplaats hebben. Dit leidt tot klachten, mede naar aanleiding van het gebrek aan tolken, zoals recent de klacht van mevrouw J. Douwes uit Drachten die zich als benadeelde heeft gemeld bij het Comité van experts van de Raad van Europa. Kan de Minister aangeven hoe de rijksoverheid het recht om de Friese taal te spreken borgt? Kan de Minister met de Minister voor Justitie en Veiligheid de Rechtspraak erop aanspreken dat bij de toewijzing van zaken naar zittingslocatie rekening gehouden wordt met het gebruik van de Friese taal?

De leden van de D66-fractie vragen of de Minister kan aangeven hoe de landelijke overheid ervoor zorgt dat het recht om de Friese taal te spreken daadwerkelijk kan worden uitgeoefend? Kan de Minister ervoor zorgen dat er binnen de rechtspraak voldoende medewerkers beschikbaar zijn om rechtszaken in het Fries (passief en actief) te kunnen voeren, eventueel door het opnemen van functievereisten of het opleiden van personeel? Kan de Minister de rechtspraak erop aanspreken dat zij bij de toewijzing/

verdeling van zaken (naar zittingslocatie en naar rechters) rekening houden met het gebruik van de Friese taal?

De leden van de D66-fractie vragen voorts of het de Minister bekend is dat degene die gebruik wil maken van een Friese tolk dit acht dagen voor de zitting moet melden? Zijn er mogelijkheden om dit planningsprobleem te verlichten, bijvoorbeeld door de beschikbaarheid van meerdere tolken te stimuleren? Ziet de Minister hierbij mogelijkheden om simultaanvertaling (met een tolkencabine) van de Friese taal in de rechtspraak te laten onderzoeken?

Wanneer wordt de Kamer nader geïnformeerd over de afspraken inzake het gebruik het Fries bij het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, zo vragen de leden van de GroenLinks-fractie. En kan de Minister in het verlengde hiervan ook ingaan op de vraag hoe het Fries geborgd is bij de Hoge Raad, bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, bij de Centrale Raad van Beroep en bij het College van het Beroep voor het Bedrijfsleven.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben zorgen over de positie van de Friese taal in de rechtspraak. Wanneer het Nederlands de tweede taal is, is het juist in de rechtspraak van belang, dat men zich ook in de eigen (rijks)taal kan uiten. Onderschrijft de Minister dit belang? Is het juist dat met de herindeling van rechtbanken en gerechtshoven, vaker rechters en officieren zaken behandelen die het Fries niet machtig zijn? Is inzichtelijk hoe vaak dit als hinderlijk door burgers wordt ervaren? Op welke termijn verwacht de Minister de Kamer te kunnen informeren over de gesprekken met de Rechtbank Noord-Nederland en het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden over gebruik van het Fries? Voorts vragen de leden van de ChristenUnie-fractie op welke wijze bij zittingsroosters rekening wordt gehouden met een (eventuele) behoefte aan een (deels) Friestalige bezetting?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de aanbeveling voor onderzoek naar gebruik van het Fries in de rechtspraak aan de Minister voor Rechtsbescherming is overgebracht. Graag horen zij of hier ook daadwerkelijk gevolg aan gaat worden gegeven, en welke termijn hierbij zal worden gehanteerd.

3.2. Aanbevelingen Mercator kenniscentrum

De leden van de VVD-fractie lezen dat de beperkte beschikbaarheid van tolken een aandachtspunt is. Hoe wordt dat opgelost? Hoe wordt aan dat aandachtspunt gewerkt?

De leden van de ChristenUnie-fractie onderschrijven en herkennen het tekort aan beëdigd tolken. Welke mogelijkheden ziet de Minister om de provincie hierin te ondersteunen? En welke mogelijkheden ziet de Minister om, al dan niet in pilotvorm, tolkgesprekken in simultaandienst te laten plaatsvinden wanneer de behoefte daartoe blijkt?

4. Media, kinderopvang en zorg

4.1. Media

De leden van de CDA-fractie zeggen de Minister dank voor de bevestiging dat het budget dat Omrop Fryslân ontvangt voor uitzending van Friestalige documentaires op NPO2 inderdaad geïndexeerd behoort te worden. Deze leden begrijpen dat Omrop Fryslân dit bedrag nog niet heeft ontvangen, maar hebben er alle vertrouwen in dat dit spoedig het geval zal zijn.

De leden van de SP-fractie vragen aandacht voor de bijzondere positie van Omrop Fryslân, die niet alleen een doelstelling heeft als publieke omroep voor een regio, maar ook voor een taalgebied. Hoe erkent de Minister deze bijzondere positie van Omrop Fryslân en hoe wordt die bijzondere verantwoordelijkheid weerspiegeld in de bekostiging van deze publieke omroep?

4.2. Kinderopvang

De Minister stelt, zo lezen de leden van de SP-fractie, dat in de BFTK 2019–2023 is afgesproken dat als bedrijven en instanties het gebruik van het Fries trachten uit te sluiten of te beperken, de provincie Fryslân actie zal ondernemen. Ook is in de BTFK vastgelegd dat de provincie zorgt voor adequate voorlichting aan ouders, kinderopvangorganisaties en betrokken instellingen over het belang en het omgaan met het Fries in een meertalige opvoeding. De leden van de SP-fractie vragen de Minister of hij zicht heeft of deze afspraken worden nagekomen. En als dit niet het geval is hoe hij zorg wil dragen voor het nakomen van deze afspraken. Het kabinet geeft aan dat de vercommercialisering van de kinderopvang niet leidt tot minder aandacht voor meertaligheid. Meerdere commerciële aanbieders hebben «gepionierd» in de Friestalige en tweetalige kinderopvang. De leden van de SP-fractie vragen zich af of de Minister kan aangeven of de uitvoering van meertaligheid bij kinderopvang leidt tot hogere kosten voor ouders. Daarnaast stelt de Minister dat ondanks de groei van het aantal Friestalige en tweetalige opvanglocaties, er nog steeds «uitdagingen» zijn in deze sector. Welke uitdagingen bedoelt de Minister hiermee?

4.3. Zorg

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk er aandacht is voor Fries (als tweede officiële rijkstaal) in de zorg, omdat het dan gaat om mensen in kwetsbare situaties. Dat is overigens breder dan alleen de ouderenzorg. De leden van de VVD-fractie vinden het goed om te lezen dat er wordt ingezet op het project «Frysk yn «e soarch». Er wordt ook onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het gebruik van de moedertaal of het taalbewustzijn in het curriculum van zorg- en welzijn opleidingen, naast het mbo-zorgonderwijs, op hbo-niveau opgenomen kan worden. Wanneer kan hierover meer duidelijkheid zijn? En wanneer kan hierover een terugkoppeling plaats vinden en de Tweede Kamer over geïnformeerd worden? Daarnaast gaan VWS en de provincie in kaart brengen welke Friestalige hulpmiddelen voor zorginstellingen bestaan, aan welke hulpmiddelen behoefte is en hoe de inzet daarvan met stimuleringsregelingen zoals de Stimuleringsregeling E-health Thuis (SET) kan worden bevorderd. Wanneer kan hierover meer duidelijkheid komen? En wanneer kan de Tweede Kamer daarover geïnformeerd worden? De leden van de VVD-fractie zouden het goed vinden dat hierover in de eerste helft 2020 meer duidelijkheid komt.

De leden van de CDA-fractie vragen welke ervaringen met bestaande vormen van zorg aan ouders de aanleiding zijn voor het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om het belang van het hanteren van de Friese taal in te zien? Rond ouderenzorg wordt door de Minister gewezen op het gebruik van het Fries in verpleeghuizen. Steeds meer zorg wordt aan huis gegeven vanuit de wens dat ouderen langer thuis wonen. Welke inspanningen worden gericht op de beheersing van de Friese taal door aan dergelijke zorg verbonden zorgverleners? Is hiervoor oog bij de zorg aanbestedende gemeenten?

Onder het kopje zorg lezen de leden van de GroenLinks-fractie alleen over ouderenzorg. Kan de Minister aangeven hoe het in andere delen van de zorg omgegaan wordt met het gebruik van het Fries?

5. Informeren ontwikkelingen Friese taal en cultuur

De leden van de VVD-fractie vinden het goed om te lezen dat de Minister de Tweede Kamer zal blijven informeren over de ontwikkelingen op het gebied van de Friese taal en cultuur. Kan de Minister toezeggen dit in ieder geval eenmaal per jaar te doen?

De leden van de VVD-fractie constateren dat het Kabinet in juli 2019 de kabinetsreactie van Nederland heeft gepresenteerd op de derde opinie van het adviescomité met betrekking tot de implementatie van het Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden van juli 2019. Het lijkt vooral een beschrijving van wat er op dit moment al gebeurt. Kan de Minister aangeven wat er concreet anders is of is/wordt gewijzigd op basis van de derde opinie van het adviescomité? Kan de Minister aangeven op welke punten vrijwel dezelfde inhoudelijke aspecten in zowel de tweede als derde opinie zijn opgenomen? Kan de Minister aangeven welke verbeteringen het adviescomité concreet heeft geconstateerd ten opzicht van de tweede opinie van het adviescomité?